

בס"ד, עש"ק, לסדר "כל הדברים אשר צוה", צו/פרה, תשפ"ד

"גשר הפרה"

בדקדוק. במה דברים אמורים, כשהיו שניהם בעיר אחת ואין נהר מפסיק ביניהם. אבל מעיר לעיר או מצד הנהר לצדו באותה העיר, אין מולכים אותו אלא אם כן היה גשר בנין בריא, שאינו ראוי ליפול מהרה" (שו"ע יו"ד רמ"ה סעיף ט"ז).

המבקר בדק האם המניע לתלונות הוא מחמת צערו של מלמד שתלמידיו עברו ללמוד בצד האחר של הגשר, אולם כזכור כמעט ואין משתמשים בגשר ובכל אחד מצידי הגשר מלמדים מצויינים המחנכים לתורה ויר"ש - שוב עלתה השאלה מה היה המניע להקמתו ! ?

ראש הרשות המקומית נקרא לבירור במשרד המבקר. הוא הקריא את דברי המשנה במסכת פרה: "מי חטאת ואפר חטאת (=של פרה אדומה) לא יעבירם בנהר ובספינה... " (פרה פ"ט ו').

עוזרו של המבקר קטע אותו: "לשם כך גשר ? ניתן להניח בחבילה סגורה ולזרוק מצד אחד של הנהר לעבר השני ?"

ראש הרשות שיבח את השואל וביקש להשלים את ציטוט דברי המשנה: "ולא יעמוד בצד זה ויזרקם לצד זה !"

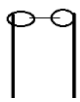
הוא סיים את דבריו בציטוט מדברי הבריי"א: "אבל מעבירין על גבי הגשר ואינו חושש (חגיגה כג.). והסביר, שכיון שנתעורר צורך להעביר מי חטאת ואפר פרה מעבר לנהר, לצורך טהרה מטומאת מת - נבנה הגשר. והוא שמח שכספי הציבור הוקדשו למטרה נעלה זו, ואם הביקורת סוברת שאין זו מטרה נעלה לשימוש בכספי ציבור - הקושיא איננה עליו כי אם על המערכת המבקרת !

שנוכח במהרה ל"וזרקתי עליכם מים טהורים..." - בכל המובנים (עיין יחזקאל ל"ו כ"ה וברד"ק שם).

המבקר היה עסוק בבדיקת תלונות רבות שהוגשו לו אודות בניית גשר מיותר מכספי ציבור, גשר שכמעט ואין בו שימוש. הוא יצא לשטח לבדוק.

החקירה העלתה, שהגשר נבנה בתקני בטיחות גבוהים. המעקה סביבו נבנה באופן שאין בו חשש נפילה. ואף שדין "מעקה" לא נאמר בגשרים, יש כאן חיוב אחר המפורש בשו"ע חו"מ תכ"ז סעיף ח': "וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפשות, מצות עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה, שנאמר: השמר לך ושמור נפשך, ואם לא הסיר והניח המכשולות המביאים לידי סכנה ביטל מצות עשה ועבר בלא תשים דמים"¹.

המבקר שסייר במקום התרשם גם מעמודי העירוב שהוצמדו למעקה הגשר. עד הקמת הגשר, לא היה צורך בעמודי עירוב כיון שהגדר שסביב הנהר שימשה כעירוב, מחמת פריצת הגדר לצורך בניית הגשר, הועמדו עמודי העירוב, בדיקת המסמכים על ידי המבקר העלתה, שהדבר נעשה מיד, כך שלא היתה שבת אחת בה לא היה עירוב בישוב.

עוד שם לב המבקר, שעמודי העירוב הועמדו באופן המוסכם לכל השיטות. כלומר, הם חסמו קצת מרוחב הגשר (ראה איור - מבט מלמעלה)² וכמובן שהחוטים עברו מעל ראשי העמודים כדינם (שו"ע או"ח שס"ב י"א). הוא רשם לעצמו לברר האם יש חובת מזוזה בצורת פתח זו, כדין שערי העיר שחייבים במזוזה (ועיין נתיבות שבת פרק י"ט הערה א').

אחר שהתברר שהגשר עומד בכל התקנים לבנייתו, נפנה המבקר לבדוק לשם מה נבנה הגשר.

תחילה עלה בדעתו שמא מטרת הגשר היא לאפשר מעבר תלמידים הגרים בצד אחד של הנהר לקצה האחר, כיון שהלכה היא: "מוליכים הקטן ממלמד למלמד אחר שהוא מהיר ממנו, בין במקרא בין

¹ ואכמ"ל לגבי גדות נהר ובריכת שחיה.

² ממשנ"ב סו"ס שמ"ו ושענה"צ שס"ג ס"ק ל"ז משמע שאין קפיצא בדבר אולם החזו"א ע' ס"ק

ט"ז הקפיד בדבר, ועיין פתח העירוב על הדף דף ב. אות ה', ספר העירוב עמ' ס"ב ואילך.